

Ministerstvo životného prostredia
Odbor práva
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava

Dvorníky-Včeláre, 31.07.2024

Vec

Modernizácia linky na výrobu šedého Portlandského slinku spojená s rozšírením portfólia a zvýšením kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív – upovedomenie o možnosti vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia vo veci navrhovanej činnosti. Odpoveď.

Vaším listom č. sp.: 13542/2024-9, číslo: 47893/2024 upovedomujete účastníka o možnosti vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia vo veci navrhovanej činnosti, ktorú vo svojom záverečnom stanovisku Ministerstvo životného prostredia SR č: 659/2023-1.7/šm, 89352/2023, 89353/2023 – int. zo dňa 29. 11. 2023 schválilo. Proti tomuto záverečnému rozhodnutiu bolo podané odvolanie podľa upovedomenia z Vášho listu 1436/2024-11.1.1/šm, 11108/2024 a spisový materiál bol predložený odvolaciemu orgánu o čom upovedomuje Váš list 436/2024-1.7/šm, 34159/2024.

Každý z nás má v zmysle ústavy SR právo na priaznivé životné prostredie. Obec a dotknuté orgány majú podľa Zákona o ochrane ovzdušia povinnosť prijímať opatrenia na zlepšovanie kvality ovzdušia a životného prostredia ľudí. Týmto využívame svoje právo vyjadriť sa a upriamiť pozornosť odbornej komisii na nasledovné:

1. Obyvatelia v dotknutých obciach v bezprostrednej blízkosti prevádzky Cementáreň Turňa nad Bodvou (prevádzkovateľ - Danucem Slovensko a.s. so sídlom v Rohožníku) sú historicky úzko spätí so svojím okolím. Počas ostatných rokov si obyvatelia všimli výrazné zmeny, ktoré sa okolo nich dejú a ovplyvňujú kvalitu ich života.

Ľudskými zmyslami vnímateľné zmeny:

1.1 Prach, ktorý sa vyskytoval v okolí prevádzky v minulosti, bol svetlý a ľahko odstrániteľný z povrchov, na ktorých sa usadil. Tento prach nahradil čierny priľnavý prach, ktorý sa len s ťažkosťami dá odstrániť z povrchov alebo vôbec. Čierny prach sa udrží dlhodobo na strešnom okne, okennom parapete, strešnej krytine, dlažbe, a i. povrchoch. Obyvatelia preto majú za to, že rovnakým spôsobom prach pokrýva aj zeleninu a ovocie, ktoré pestujú vo svojich záhradách, osobne konzumujú a poskytujú na predaj a konzumáciu ďalším konzumentom. Uvedenú zmenu je možné vzťahovať k obdobiu, keď sa v prevádzke cementárne so zariadením na spoluspaľovanie začal spaľovať odpad na základe integrovaného povolenia vydaného IŽP Košice rozhodnutím č. 1332/196-OIPK/2006-Mer/750810105 v znení neskorších zmien.

Súčasný stav – čierny prach v obci Zádiel:

<https://www.youtube.com/watch?v=hz57LY5nE-Y>

<https://www.youtube.com/watch?v=o8rE8jtI7JE>

Súčasný stav – čierny prach v obci Dvorníky-Včeláre:

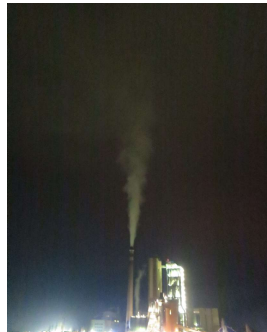
http://zelenyzivel.sk/images/cierny_prach_dvorniky.jpg

<https://www.youtube.com/watch?v=F8BGGtBwfhQ>

1.2 Chlórovitý zápach šíriaci sa v okolí prevádzky a mierne štipľavý zápach dráždiaci na kašeľ.

1.3 Prašnosť šíriaca sa z rôznych výduchov a z okolia prevádzky spôsobená činnosťou prevádzky.

1.4 Rušivý narastajúci hluk šíriaci sa z prevádzky v čase nočného pokoja, ktorý neumožňuje obyvateľom z najbližších zastavaných obytných zón kvalitný nočný odpočinok na regeneráciu.

Hluk v čase nočného pokoja na balkóne rodinného domu – 54,3 DB:

Na skutočnosti zistené pozorovaním obyvateľa upriamujú pozornosť dotknutých orgánov opakovane. Hlavným dôvodom je ochrana verejného zdravia a obzvlášť ochrana zdravia citlivých skupín (seniori, chorí, zdravotne znevýhodnení a deti), ktoré sa v dotknutých obciach zdržujú bez prestávky a sú nepretržite vystavené zhoršujúcim sa podmienkam spôsobených zhoršujúcou sa kvalitou životného prostredia.

2. Zámerom spoločnosti Danucem Slovensko a.s. dotknuté obce Dvorníky-Včeláre a Turňa nad Bodvou sú podľa Slovenského Hydrometeorologického ústavu pre rok 2023 zaradené do **rizikovej kategórie 3 a to na základe miery ohrozenia zhoršenou kvalitou ovzdušia**. Rizikové obce boli určené metódou integrovaného posúdenia, kde kategória 3 reprezentuje najnepriaznivejšiu kvalitu ovzdušia.

Rizikové obce 2023 – Košický kraj: <https://www.shmu.sk/sk/?page=2782>

3. Žaloba Európskej komisie za dlhodobé prekračovanie a nerešpektovanie limitných hodnôt prachových častíc MP10 v ovzduší v aglomerácii Košice poukazuje na nevyhnutnosť zefektívnenia riadenia kvality ovzdušia v Košickom kraji. Významným veľkým znečisťovateľom životného prostredia a jeho jednotlivých zložiek v Košickom kraji je aj prevádzka Cementáreň Turňa nad Bodvou. Slovenská inšpekcia životného prostredia pri výkone kontroly v predmetnej prevádzke opakovane zisťuje porušenie podmienok integrovaného povolenia a prekročenie limitných hodnôt určených platným integrovaným povolením. Za zistený správny delikt uloží prevádzkovateľovi pokutu a tým považuje predmetný podnet za prešetrený. Vykonané environmentálne kontroly nevedú k nápravným opatreniam za účelom zlepšenia kvality ovzdušia a tým k ochrane verejného zdravia.

Oznámenie o výsledku šetrenia podnetu – Slovenská inšpekcia životného prostredia:

http://www.zelenyzivel.sk/documents/zeleny%20zivel_SIZP_reakcia%20na%20podnet%20z%20maja%202024.pdf

4. Turnianska kotlina, v ktorej sa zámerom dotknuté obce nachádzajú, je už v súčasnosti značne znečistená škodlivosťmi z rôznych zdrojov znečistenia. Subjektívne pocity obyvateľov boli potvrdené aj výsledkami z I. etapy **výskumu súčasného stavu životného prostredia biomonitringom**. Štúdia ukázala, že obavy obyvateľov o svoje zdravie a zdravie svojich blízkych sú opodstatnené. Výskum vzoriek odobratých z oblasti v blízkosti prevádzky Cementáreň Turňa nad Bodvou v máji 2023 na žiadosť občianskeho združenia Zelený živel o.z. bol vykonala organizácia ToxicoWatch. Výskum sa

zameriava na prítomnosť perzistentných organických látok – dioxínov, furánov a ťažkých kovov. Výstupy z akreditovaných laboratórií v Holandsku potvrdili prítomnosť vysokých koncentrácií škodlivín vo vzorkách odobratých z obcí Dvorníky, Včeláre, Zádiel, Hostovce, Turňa nad Bodvou, kde žije trvalo viac ako 4 000 ľudí.

Biomonitoringový výskum perzistentných organických látok v prostredí v okolí Cementárne Turňa nad Bodvou, Slovensko, 2023: http://www.zelenyzivel.sk/documents/SK_SK_DEF-LONG-919.pdf

Záverečné zhrnutie:

Slovenská inšpekcia životného prostredia a Európska komisia v zverejnených materiáloch potvrdzujú opakované prekročovanie limitných hodnôt tuhých znečisťujúcich látok (TZL) a prachových častíc v lokalite dotknutých obcí, v ktorých žije 4 000 obyvateľov. Biomonitoringový výskum súčasného stavu životného prostredia a štúdia organizácie ToxicWatch potvrdzuje prítomnosť nebezpečných škodlivín (POP, PCSS/F/dl-PCB, PFAS, PAH, ťažkých kovov) v predmetnej oblasti vo vysokých koncentráciách. Tieto škodliviny sa prostredím šíria prichytením o prachové častice a to bez ohľadu na rôzne možné zdroje a pôvod znečistenia.

Na základe vyššie uvedeného žiadame Ministerstvo životného prostredia a rozkladovú komisiu o prehodnotenie záverečného súhlasného stanoviska MŽP SR evidovanom pod číslom: 659/2023-1.7/šm, 89352/2023, 89353/2023-int., vydaného dňa 29.11.2023. Žiadame o zastavenie konania nakoľko oprávnenne predpokladáme ďalší významný vplyv činnosti prevádzky Cementárne Turňa nad Bodvou – veľkého zdroja znečisťovania životného prostredia a jeho jednotlivých zložiek.

Vzhľadom na body 1 až 4 uvedené vyššie zároveň požadujeme nastavenie emisných limitov určených v integrovanom povolení vydanom IŽP Košice rozhodnutím č. 1332/196-OIPK/2006-Mer/750810105 v znení neskorších zmien pre prevádzku Cementárne Turňa nad Bodvou v rozsahu najprísnejších emisných hodnôt.

Zelený živel o.z. združuje ekologicky uvedomelých obyvateľov Turnianskej kotliny a svoje aktivity vyvíja za účelom zlepšenia podmienok pre zdravý život obyvateľov patriacich do rizikových skupín a pre zlepšenie verejného zdravia. Záverom konštatujeme, udelenie povolenia na spaľovanie vyššieho množstva odpadu ťažko kontrolovateľnej kvality pri súčasne nastavených limitoch a podmienkach obsiahnutých v platnom integrovanom povolení a nedostatočnej aktivite dotknutých orgánov vyvíjaných na zlepšenie životného prostredia môže mať za následok zvýšenie zdravotných rizík pre miestnych obyvateľov a škodlivý vplyv na prírodné dedičstvo.

.....
Anna Šingovská
predseda Zelený živel o.z.